Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: Lausuntopyyntönne 1.11.2017/HE 82/2017 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tietoyhteiskuntakaaren muuttamisesta

Kiitämme mahdollisuudesta ottaa kantaa tietoyhteiskuntakaaren muutosesitykseen. Keskitymme lausunnossamme säännöksiin, jotka koskevat televisio-ohjelmistojen saattamista näkö- ja kuulorajoitteisten saataville.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi 211 § siten*, että ääni- ja tekstitysvelvoite ei koskisi kaupallisten televisiotoiminnan harjoittajien osalta ainoastaan lain 26 §:ssä tarkoitettuja yleisen edun ohjelmistoja, vaan ääni- ja tekstityspalvelu olisi liitettävä myös sellaisiin tietoyhteiskuntakaaren 25 §:ssä tarkoitetun valtakunnallisen ohjelmistotoimiluvan nojalla lähetettäviin ohjelmistoihin, jotka palvelevat useita eri yleisöryhmiä. Tällaisia ohjelmistoja olisivat monipuoliset, päivittäin suomen- tai ruotsinkielisiä ohjelmia sisältävät ohjelmistot, jotka sisältävät päivittäin myös uutisia tai ajankohtaisohjelmia.*

Kannatamme lämpimästi tätä muutosta. Se on mielestämme välttämätön, koska alkavalle ohjelmistokaudelle ei mikään kaupallinen kanava hakenut yleisen edun ohjelmistolupaa. Tilanne oli huolestuttava moniarvoisen viestinnän näkökulmasta, koska kaupalliset kanavat ovat merkittäviä toimijoita Yleisradion rinnalla. Mielestämme niiden tekstityspalvelut ovat osa yhteiskuntavastuun toteuttamista, koska kotimaisten tv-ohjelmien tekstityksellä on suuri merkitys kuulovammaisille katsojille. Jos tätä näkökulmaa ei oteta huomioon, tekstitys saatetaan nähdä vain kustannuseränä vaikka tekstitykseen liittyvät kulut ovatkin alle prosentin liikevaihdosta.

Hallituksen esityksessä on kuitenkin kohtia, jotka herättävät kysymyksiä ja jotka on mielestämme syytä täsmentää ainakin asetustasolla:

- Miten ”*eri yleisöryhmiä palvelevat ohjelmistot*” määritellään käytännössä?
- Milloin kanavalla on siinä määrin *"monipuoliset, suomen- tai ruotsinkielisiä ohjelmia sisältävät ohjelmistot, jotka sisältävät myös uutisia tai ajankohtaisohjelmia*", jotta se edellyttää ääni- ja tekstitysvelvoitteen?
- Miten käy tekstitysvelvoitteen, jos kanavalla eri yleisöryhmiä palvelevat ohjelmistot merkittävästi vähenevät tai uutis- ja ajankohtaisohjelmat poistuvat ohjelmistosta?
- Miten alan toimijat voivat ennakoida niille mahdollisesti asetuksia lankeavia velvoitteita?

Lisäksi haluamme kiinnittää huomiota 211 §:n kohtaan, jonka mukaan tekstitystä ei tarvitse liittää musiikkiesityksiin eikä urheiluohjelmiin. Mielestämme tämä kohta on syytä arvioida uudelleen; kyllä kuulovammaisetkin seuraavat musiikkiohjelmia. Musiikkiesitykset (musiikkivideot ja konserttitaltioinnit) ovat tuotettavissa etukäteen, joten ne voidaan kyllä tekstittää kuten muutkin ohjelmat. Urheiluohjelmien tekstittämisenkään ei pitäisi olla enää ongelma, koska tekstityksen tuottamistavat ja niihin liittyvä teknologia antavat jo hyvät mahdollisuudet suorienkin ohjelmien tekstittämiselle.

Edellä mainitsemamme asiat ovat YK:n vammaisia koskevan ihmisoikeussopimuksen hengen mukaisia. Muun muassa artikla 30 edellyttää sopimuspuolelta eli valtiolta kaikkia asianmukaisia toimia varmistaakseen, että vammaiset henkilöt voivat seurata televisio-ohjelmia, elokuvia, teatteria ja muuta kulttuuritoimintaa saavutettavassa muodossa.

Lopuksi korostamme, että tekstitettyjen tv-ohjelmasisältöjen pitää näkyä yhdenvertaisesti sekä antenni- että kaapelijakelussa. Tällä hetkellä kaapelioperaattoreiden tallennepalvelut eivät sisällä täysimääräisesti tekstitettävien kotimaisten ohjelmien katselumahdollisuutta. Myöskään muilla kaapelioperaattoreiden tarjoamilla media-alustoilla kuten netti-tv:ssä ja elokuvavuokraamo-palveluissa ohjelmat eivät ole saatavissa tekstitettyinä.

Kuuloliitto ry

Eeva Härkänen
Järjestöjohtaja

Lisätietoja: Erityisasiantuntija Sami Virtanen: sami.virtanen@kuuloliitto.fi, puh. 040 751 6994.